

figyelőszolgálat

Ebben a rovatban folyamatosan közöljük a külföldi szaklapok műszaki könyvtárakat érdeklő folyóiratcikkeit, továbbá a könyvtártudományi és dokumentációval foglalkozó szakkönyvek ismertetését.

+

K Ö N Y V S Z E M L E

25/K

002.513.3:778.14

Mikrofilmezés. Dokumentáció fényképezés. Szerk.: BABICZKY Béla, Bp. 1965. Műszaki K. 275 p.

A hazai könyvtári és dokumentációs szakirodalom mindezeig nélkülözött egy összefoglaló reprográfiai munka megjelenését. A Műszaki Könyvkiadó e kiadványa /5/ megtalálta azt a megoldást, amelyben a szerzők eddigi szakirodalmi tevékenységeik alapján korábbi kutatásaik eredményeit egy közös műben közreadták. Babiczky Béla /ELTE Könyvtártudományi Tanszék/ szerkesztésében megjelent könyv társszerzői gárdája - Tókes László /MTA Könyvtára/, Gara Andor /OMKDK/ és Radó Aurél /Forte Fotokémiai Ipar/ arra vállalkozott, hogy a nagy reprográfiai multtal bíró külföldi szakirodalom mintájára megfelelő kézikönyvet nyújtson a könyvtári és dokumentációs fényképezést alkalmazni kívánó intézményeknek. E feladatra azonban könnyebb több kötetben megoldást találni. Így születtek meg a legutóbbi időkben a nemzetközi irodalomban a legkülönbözőbb kézikönyvek, mint pl. Otto Frank Handbuch-ja /1/, a FID kiadásában megjelent két Manuel /2/, H.W. Ballou szerkesztésében megjelenő Guide-ok /3/.

E néhány példa bizonyos törekvést mutat: a reprográfia területét használni kívánók részére kétféle tájékoztatást szolgáltatni; az első az eljárások és felszerelések ismertetését, a második az alkalmazást helyezi előtérbe. Az előbbire jó példa a FID kiadásában szabad lapokon folyamatosan megjelent kiadvány /2/a/ és a Ballou szerkesztette Guide-sorozat /3/, az utóbbira a FID gondozásában legújabban megjelent kiadvány /2/b/.

Szerzőinknek arra kellett vállalkozniuk, hogy egy kiadványban adjanak feleletet e két fő kérdésre. Dicséretreméltó vállalkozásuknak hazánkban ilyen törekvésű előfutára kevés volt, talán Pompéry Béla jelentősebb terjedelmű önálló kiadványa említhető meg, amely

azonban csak a mikrofilmtechnikát tárgyalja behatóan ügyviteltechnikai szempontból /4/. A könyvtári és dokumentációs reprográfiai irodalom ilyen teljességre törekvő összefoglalása a hazai irodalomban most jelent meg először /5/.

A könyv beosztásában is hangsúlyozza azt, hogy a dokumentációs fényképezésben elsősorban a mikrofilmezés, a mikrodokumentáció lényegének és tartalmának sokoldalú feltárását tartja fő céljának. Vizsgálódásaink alapján mégis ebben a részben /II. Mikromásoló eljárások, 25-190.p./ több félreértésre okot adó magyarázatot találunk, mint a továbbiakban /III. Dokumentációs iratmásoló eljárások, 191-232.p. és IV. A dokumentációs fotolaboratórium, 233-246.p./. Bevezetésként nagy hiányt érezzük egy programot adó előszónak, melyben a szerkesztés, a felölelt problémakörök jelentőségét hangsúlyozták volna. Talán ennek hiánya okozta azt a kettősséget, mely alapján a különböző eljárásokat a azok használatát nem azonos nézőpontból tárgyalják. Először a helyes tárgyalási módokról beszélve fel kellett figyelni arra a tényre, hogy a technikai ismervek tárgyalása mellett a használatot, a mindennapi használatban felmerülő igényeket is figyelembe vették. Annak ellenére, hogy itt, a dokumentációs iratmásoló eljárások tárgyalásánál nem kaptunk tájékoztató táblázatokat, mégis megnyugtató módon választhatnánk ki egy-egy megfelelő eljárást és gépet céljaink számára. Nem tartjuk feltétlenül feleslegesnek annak közlését, hogy a mikrofilmfelvétel magassága mennyi, azonban ennél sokkal fontosabb a helyesen megadott adatok mellett a készülékekkel óránként elvégezhető felvételek száma, mely nem elhanyagolható szempont mikrofilmlaboratóriumok tervezésénél. Ilyen szempontból jó megoldásuk a 14. és 15. táblázatban ismertetett folyamatos mikrofilmfelvétel gépek leírása, az automatikus előhívógepeket és teljesítményeiket tárgyaló 16. táblázat, vagy az olvasógepeket tárgyaló 20. és 21. tábla. Ilyen megokolások alapján nagyon jó a receptekkel foglalkozó fejezet is /140-148.p./. Itt is igazolódik az az igazság, hogy táblázatokban röviden, pontosan és félreérthetetlenül lehet kifejezni a tényeket. A kiemelések, a megkülönböztető jegyekre való utalás, a használhatóság szempontjaira való figyelem felhívása, az árakra való legalább megközelítőleg pontos utalás az összehasonlíthatóság érdekében megtörténhet a szöveges magyarázatban. Ezek közül egy sem hiányozhat olyan alapvető, - bátran mondhatni - kézikönyvből, mint e tárgyalt kiadványból. E szempontok mellőzése miatt nem kapunk teljes tájékoztatást például a Rapid Selectorról és a Filmsort-kártyákról. A Rapid Selectornál a lényeg az egyes felvételek, a Filmsort-rendszerrel 1-1 Hollerith-kártyán tárolt - 1, 2 vagy 4 oldalt tartalmazó - mikrofilmcsikok, mint teljes információt adó egységek jelentik, ami lényegesen megkülönbözteti őket az utánuk tárgyalt Kodak Minicard rendszertől, ahol 12 felvételen nem csak információt vagy leírást, de rövid cikkeket, kiadványokat is tárolhatunk. A könnyen kezelhetőség mellett talán jó szolgálatot tehetek volna az olyan megoldások, ahol az egyes mikrofilmrendszerek egy külön fejezetben is tárgyalásra kerülhetek volna, mivel ezek törekvése az építőszekrény-elv alapján - ha a célnak megfelelően választottuk ki a rendszert - összefüggő, egymást kiegészítő és a technika gyors fejlődését figyelembe véve: javított változatokat dolgoznak ki. Ennek érdekében ki kellett volna hagyni az olyan gépek ismertetését, melyek forgalomba hozatala nálunk reménytelen, vagy pedig már nem a leírt típus kapható.

A hasonló kiadványokban elkerülhetetlen párhuzamosságok szinte törvényszerűek, azonban ügyelni kellett volna arra, hogy ne legyen néha kis ellentmondás is benne /pl. a 126. oldalon a Copyflo készülékek "nagy kapacitásúak, de igen drágák", a 226-227. oldalon gazdaságosságuk bizonyítottatik be./ A kiadvány képanyaga, képszerkesztése, technikai kivitele méltó a kiadó hírnevéhez, az Athenaeum nyomda munkájához. Az ábrák esetében is felfedezhetünk azonban apróbb hibákat, mint pl. a 223. és 224. ábra szövege felcserélődött; a 254. ábra számmal jelölt műveletei nincsenek értelmezve, a 267-269. laboratóriumalaprajzok egy oldalon következetlen jelölésmód miatt zavaróan hatnak.

Többet szerettünk volna tudni a hazai reprográfiai törekvésekről. A fotopapírok mellett érdeklődésre tartott volna számot a Fortegyár Mikrofort elnevezésű filmje, melyet hiába kerestünk a dokumentumfilmek adatait tartalmazó táblázatban. Nem találhatók a Dokufo-n és a Dokumator-rendszeren kívül /itt az olvasógépénél a már tavaly bemutatott új típusú DL II. sincs megemlítve/ más, a szocialista országokban gyártott reprográfiai berendezés, mint pl. a lengyel Xerox-készülék, a szovjet mikrofilmek készítésére és használatára szolgáló gépek.

Mindezek ellenére tény, hogy e kiadvány abban az időben jelentkezett a szakirodalomban, amikor az igények sürgették megjelenését. Hasznos könyv, haszonnal forgatható. Azonban figyelemmel kell lenni már most arra, hogy e gyorsan fejlődő szakterület feltárása a hazai szakemberek számára a továbbiakban is sokoldalú legyen, és lépést tartson a rohanó idővel és technikával. Ez továbbra is e uttörő munkát végző szerzőkre és a fiatal szakembereinkre vár.

IRODALOM

1. FRANK, Otto: Handbuch der Reprographie. Bd.1-3. Stuttgart, 1959-1963, Dorotheen-Verlag. /FID Publication. 321./ Bd.1. Die Lichtpaustechnik. Bd.2. Die Mikrofilmtechnik. Bd.3. Die Kopier- und Vervielfältigungstechnik.
- 2.a., Manual on document reproduction and selection. La Haye, 1953-1960. FID. /FID Publication. 264./
- 2.b., Manuel pratique de reproduction et de sélection. Paris, 1964, Gauthier-Villars. /FID Publication. 353./
3. BALLOU, Hubbard Walter /ed./ Guide to microreproduction equipment. 3.ed. Annapolis, 1965, National Microfilm Association. Sajtó alatt.
4. POMPERY Béla: Mikrofilmtechnika. Bp. 1963, Pénzügyminisztérium, Szervezési és Ügyvitelgépésítési Felügyelet. 100 p. /Ügyvitelszervezési tanulmányok./
5. BABICZKY Béla /Szerk./ Mikrofilmezés, dokumentációs fényképezés. Bp. 1965, Műszaki K. 275 p.

/P.L.B./

26/K

017.11.092/439.151/ KGM Tájé.Int.

Az 1960-1963-ban beszerzett könyvek szakkatalógusa. 1-2.köt.
Összeáll.: Bálint László, Osipai Miklósné, Zengő Gábor. Bp. 1965.
Budapesti Köhő- és Gépipari Minisztérium Műszaki Tudományos és Tájékoztató Intézet Szakkönyvtára, 1.köt. XV, 504 p. 2.köt. 505-926 p.

A kötetkatalógus elévülhetetlen érdemei, mint használhatósága a könyvtár helyiségein kívül, vagy a tájékoztatásban, továbbá az új technológiai eljárások alkalmazási lehetőségei az előállításban, újra feltámasztották az érdeklődést iránta. A nyomtatott katalógus jelentőségét fokozza az olvasók számának növekedése is. Az utóbbi években számos magyarországi könyvtár adta közre állományát kötetkatalógusban, többek között a Kohó- és Gépipari Minisztérium Tudományos és Tájékoztató Intézetének szakkönyvtára is.

A közelmúltban megjelent az "1960-1963-ban beszerzett könyvek szakkatalógusa. I-II." immár harmadik azoknak a köteteknek a sorában, amelyben a KGM MTTI Szakkönyvtára jó könyvtári hagyományait folytatva két-három év könyvgyarapodásáról folyamatosan beszámol. Az első kötetkatalógus honi viszonylatban szinte kezdeményezésként 1956-ban az 1953-1955. közötti évek könyvbeszerzéseit tartalmazza. Folytatása 1959-ben az 1956-1959-es évek könyvgyarapodásáról ad hírt. E kötetekhez szervesen illeszkedik e mű az 1960-1963. évek könyvbeszerzéseivel.

A könyvtárt dicséri az a látható törekvés, hogy a megkezdett és nyilvánvalóan jó szolgálatot betöltő kiadványt, az állomány gyarapodásának egyik legjelentősebb propagandaeszközt folyamatosan közreadja.

Az 1956-ban megjelent első kötetkatalógus főleg kölcsönzési célra készült, a könyvtár "... meg kívánta ismertetni a KGM dolgozóival és vállalataival azokat a könyveket, amelyek a KGM Műszaki Könyvtárban található, és onnan kölcsönözhetőek..." Az 1959-ben megjelent szakkatalógus már tovább kívánt lépni, és a hálózati alközponti feladatok előbbrevitelét is célul tűzte. Utmutatást adott a szakkönyvtáraknak a szabvány szerinti címléírások elkészítéséhez, az ETO szerinti szakkatalógus szerkesztéséhez és a gyarapodási kötetkatalógusok összeállításához. A jelen kötetkatalógus folytatja a kibővült feladatok ellátását, többet tartalmában, a katalógusba foglalt könyvcímek megsokasodott számával nyújt. A három kötetkatalógus képet ad a KGM MTTI Szakkönyvtárának 1953-1963. közötti állománygyarapításáról, és egyben illusztrálja a műszaki könyvtárak eltelt 10 év alatti fejlődését, a könyvtári feladatok, a gyűjtőkör szélesedését, valamint a "szakirodalmi áradat" kényszerítő voltát. A kötetek méretének bővülése 1965-re már két kötetben kulminál /1956: 440 p.; 1959: 488 p.; 1965: 926 p./.

Az 1960-1963-as években a könyvtár - a szakkatalógus tanúsága szerint - 5.542 könyvvel gazdagította az állományt. A katalógusban közreadott címek ETO szerinti szakcsoportosításban egyszer, egyetlen tárgykörbe besorolva szerepelnek. A kötetet az ETO számok sorrendje szerinti tartalomjegyzék vezeti be, és tárgymutató egészíti ki.

Az egyes szakcsoportokon belül a könyvek ETO számának növekvő sorrendje a mérvadó, ami az áttekintést csak azért nehezíti, mert helyi szokás szerint az ETO szám/ok/ a katalóguscédula alján kap elhelyezést. Valamennyi, a katalóguscédulán szereplő ETO számot közreadják a kötetkatalógusban - éppen hálózati alközponti feladatuknak megfelelően.

A kötetkatalógus szerkesztéséről szólva kerülnék a "szerkesztés" kifejezést, mivel a könyvcímeket me c h a n i k u s a n , a katalóguscédulán lévő első szákszám figyelembevételével helyezték el a vonatkozó ETO szakcsoportba. E rendezési gyakorlat számos következtetlenséget és a tárgykörök aránytalan elosztását idézte elő. Hogy

csak egyetlen példát említsünk pl. a kongresszusok 06-os ETO számában is található néhány konferencia, kongresszus, de java részük a tárgykörök kifejező szákszámhoz került. Miután a kötetkatalógus szakkatalógus, indokolt lett volna legalább a tájékoztatási segédesszközök /szótár, lexikon, bibliográfia, stb./, továbbá az információ elsődleges közreadása szempontjából jelentős kongresszusi kiadványok esetében a tematikai hovatartozandóság kihangsúlyozása a kiadvány tárgykörét kifejező ETO szám alatti elhelyezéssel, ugyanakkor külön felsorolásuk a lexikon, szótár, stb. ETO számnál is. Következetesebb szerkesztésnél természetesen a könyvek jó részénél felmerül az igény ugyanazon cím több tárgykörben való közreadására. Ezáltal elkerülték volna azt a tematikai aránytalanságot, amit ugyancsak a mechanikus rendezés idézett elő az ETO szakrendszer elején lévő, inkább elméletinek mondható szákszámok javára. Köztudott, hogy a tudományok és iparágak specializálódásával egyidőben bizonyos szintetizálódás is tapasztalható, ami még nehezebbé teszi az ETO sajátos felépítése következtében valamely szakkönyv egyértelmű tartalmi megközelítését az ETO szákszámokon keresztül. A szakozási gyakorlat ezen általában úgy próbál segíteni, hogy több szákszámmal fejezi ki a könyv tartalmát és az ETO rendszerének felépítését logikájából adódóan az ETO számokat a katalóguscédulán növekvő sorrendjükben tünteti fel. A KGM MTTI szakkönyvtárának kezünkben lévő szakkatalógusában alkalmazott rendezési elv folytán a könyvcímek zöme az elméleti és alaptudományokhoz kerül, és így az un. alkalmazott tárgykörök igen szegényes kategóriákat alkotnak. A szakkatalógus ezáltal téves képet nyújt a könyvtár állományának tárgykörök szerinti alakulásáról, és az állomány gyarapítását meghatározó gyűjtőköréről.

A szakkatalógusban valamely könyv, vagy tárgykör többoldalu keresésére, mondhatni visszakeresésére a tárgymutató elégtelen, mert nem ad utbaigazítást valamely témakör több fogalom szerinti, több helyütt való megtalálásához, mert a tárgymutató mindössze az ETO szerinti tartalomjegyzék fogalmi megnevezéseiből áll össze, mintegy annak "viszonyított indexe" és így sajnálatos módon csak egyetlen helyre utal. A katalógus használatát nem segíti elő a szakkatalógus elengedhetetlen segédlete szerzői, vagy cím szerinti mutató sem. A nagy munkával összeállított katalógusban a tájékozódás sokoldalu indexek, kiegészítő jegyzékek hiányában kissé nehézkes.

Amennyiben dicséretes a könyvtár szívós törekvése a tekintetben, hogy könyvállományát kötetkatalógusban, mégpedig szakkatalógusban folyamatosan kiadja, annyira érthetetlen a kötetkatalógus nyomdai, tipográfiai kezdetlegessége, a korszerűbb gépi eszközök alkalmazásának hiánya. A katalógusra nehezedő manualitás nem tudott megbirkózni sem a szerkesztés, sem a visszakeresés problémáival, melyeket pedig a gépi adatfeldolgozás nyújtotta lehetőségek, kumulálási adottságok könnyedén és sokoldalúan biztosítanak. Az adatok közlésének tipográfiája is nehézkes, éppen a kötetek vaskossága miatt nem segíti elő a keresett információ megtalálását.

Reméljük, hogy a KGM MTTI Szakkönyvtára legközelebbi kötetkatalógusa állományáról oly módon fog beszámolni, hogy abban a kötetkatalógus előnyét az eddigieken túlmenően gépesítési kísérletekkel is tudja kombinálni és ezáltal gondosabban, tudatosabban szerkesztett, sokoldalu mutatókkal ellátott, tökéletesebb munkaeszközt tud közreadni.

/D.É./

A korszerű könyvtártudomány alapjai. Könyvtárelmélet és gyakorlat Nagybritanniában, Kanadában, Dániában, a Német Szövetségi Köztársaságban és az Egyesült Államokban. - Bases of modern librarianship. A study of library theory and practice in Britain, Canada, Denmark, the federal Republic of Germany and the United States. Ed. White, Carl M. Oxford. Pergamon Pr. 1964. X, 126 p. /International series of monogr. on libr. and inform. science 1./

A könyv az ankarai egyetemen 1960-1961-ben elhangzott nemzetközi könyvtártudományi előadásorozat anyagát tartalmazza. A meglehetősen széteső szerkezetet két egyéb, a témakörbe illő fejezettel és egy gazdag képanyagból álló illusztrációs résszel egészítették ki.

A könyv célkitűzése tanuló és gyakorló könyvtárosok továbbképzése. Ezen túlmenően hasznos információt kíván nyújtani kutatók, valamint a könyvtárügy iránt érdeklődők számára. A kötet távolról sem meríti ki a könyvtártudomány jelenlegi körét, inkább az egyes országok és kérdéscsoportok fejlődési vonalát, jellemzőit igyekszik bemutatni. A tanulmányok felépítésében a múlt és jelen szintézisének a kialakítása a törekvés. A könyvtárügy történelméből kikeresett láncszem szorosan kapcsolódik a jelenlegi állapot felméréséhez, az irány megjelöléséhez.

A kötet indító tanulmánya rámutat a könyvtárügy és civilizáció szorosa kapcsolatára és ebből kifolyólag a könyvtárosképzés mai jelentőségére. "A könyvtári rendszerek összehasonlító tanulmánya" című ismerteteti a legfőbb könyvtár típusokat, szolgáltatásaikat és a társadalmi szükséglettel való kapcsolatukat. A további fejezetek országonként elemzik a könyvtárügy egyes területeit, melyek közül szakkönyvtári szempontból az alábbiak a legfigyelemreméltóbbak:

Az Egyesült Államok akadémiai és kutató intézeti könyvtárait elemző előadás lényegében az egyetemi könyvtárakkal foglalkozik. Funkciójuk az egyetem feladataiból fakad, és azzal együtt növekszik. Az egyetemi könyvtárak növekvő jelentőségét mutatja az a tény, hogy könyvtárismeret, irodalomismeret diszciplínaként bekerül az egyetemi tantervekbe is. E könyvtárakat jellemzi: ETO vagy Library of Congress szakrendje szerint tároló óriási szabadpolcos raktári készlet, kooperációra épülő munkamenet az állomány gyarapításában, központi raktárak létrehozásában, kölcsönzés terén és a feldolgozásban. Ez utóbbiból a Library of Congress, a nemzeti könyvtár vállalja a javarészt. Évente kb. 2000 könyvtár számára 15 millió kartont bocsát rendelkezésre /fillérekért/. Könyv és folyóirat kötetkatalógusai, központi címjegyzékei, kurrens gyarapítási listái az Egyesült Államok könyvtárainak legfontosabb információs forrásai.

Az angol könyvtári rendszer ismertetésében a szakkönyvtári rész némileg túlhaladott, mert a National Lending Library for Science and Technology még csak embrionális állapotában említi. Az angol könyvtárügy egyik súlyponti kérdése ugyancsak a kooperáció. Valamennyi megyének /kerületnek/ van központi könyvtára, és egyetlen kivétellel mindegyikben megtalálható a kerület könyvtárainak központi címjegyzéke. E KC-re támaszkodik kölcsönzési és állománygyarapítási kooperációs gyakorlatuk. Ez utóbbi szerint a kooperáló könyvtárak felosztották egymás között a szakterületeket, nyelvterületeket, kiadványtípusokat.

A megjelölt feladatra nézve teljességre törekszenek, kurrens és régi irodalmat egyaránt gyűjtve. Hangsúlyozza a tanulmány az angol nemzeti bibliográfia /British National Bibliography/ szolgáltatásbeli jelentőségét. Foglalkozik a könyvtári társaságok kialakulásával, szerepükkel a könyvtárügy előmozdítása terén, különösképpen a könyvtársképzésben.

Két tanulmány kimerítő képet ad a nyugat-német könyvtárügyről, ezen belül az egyetemi könyvtárak sajátos helyzetéről. Nemzeti könyvtár híján a német könyvtárügy "trendjében" rendkívüli a jelentőségük, mert akadémiai, kutatási és közkönyvtári feladatokat egyaránt ellátnak. Az egyetemi könyvtárak évi beszerzése 20 000 - 30 000 bibliográfiai egység /könyv és folyóiratévfolyam/, 40-45 % a periódikus kiadvány. A teljes könyvtári állományról alfabetikus katalógus készül. A disszertációkat egyes könyvtárak külön katalógusban is nyilvántartják /300 000 tételes gyűjtemény helyenként/. Az állomány tartalmi feltárására a helyi gyakorlatnak megfelelően több szisztematikus /hallei, hamburgi, müncheni/ rendszer szerint épült katalógus szolgál, köztük az ETO is. Sokat foglalkoznak a könyvtárépítés, tervezés kérdésével, és építenek is! A német könyvtárügyet a beszerzéstől a kölcsönzésig a kooperáció szelleme hatja át. Ennek legfőbb előmozdítója a "Deutsche Forschungsgemeinschaft", amely egy-egy könyvtárra telepített un. különgyűjtemény-rendszerrel igyekszik a világ irodalmi természetét biztosítani a német könyvtárakban. Külön e célra tetemes összeget fordít. Pl. 7000 féle külföldi folyóiratot fizet elő a könyvtári kooperációban meghatározott különgyűjtemények számára. Támogatója és előmozdítója a kitünő könyv és folyóirat gyarapodási és központi címjegyzékek közreadásának.

Külön említésre méltó a könyvbe ékelte különféle könyvtár típusokról, épületekről, berendezésekről, intériőrökről, stb. készült bőszeges, jól válogatott képanyag.

A kötet közreadása mutatja az elmaradott országoknak /ld. Törökország/ azt a törekvését, hogy könyvtárügyük előbbrevitelét elsősorban a könyvtársképzés útján kívánják elérni. A fejlettebb nyugati országok pedig meglévő intézményeik szerkezeti adottságában úgy próbálnak eleget tenni a tudomány és technika fejlődése következtében egyre nagyobb sulyal jelentkező társadalmi szükségletnek, hogy kooperációs tevékenységüket tovább szélesítik, elmélyítik és differenciálják. /D.E./

28/K

025:026:027.021

Tudományos és műszaki könyvtárak. Szervezetük és ügyvitelük.
Scientific and technical libraries. Their organization and administration. 3.print. New York-London-Sidney, Inters. Publ. 1964. XI. 398 p.
/Library science and documentation 4./ - STRAUSS, Lucille J. -
STRIEBY, Irene M. - BROWN, Alberta L.

A "Library Science and Documentation. A series of texts and monographs" c. sorozat 4. kötete tartalmazza a "Scientific and Technical Libraries. Their organisation and management" c., először 1951-ben "Technical Libraries" címen megjelent könyv számtalan utánnomásának új, korszerű kiadásában az újabb utánnomást.

A könyv 1964-es előszava szerint az Egyesült Államok olyan vállalati, intézeti könyvtárai, információs irodái számára kíván utmutatást és bevezető ismertetést nyújtani a szakkönyvtári munka egész területéről, melyeknek információs bázisa az alaptudományokra és a műszaki tudományokra épül. Gyakorló könyvtárosok kézikönyv és továbbképzésben résztvevők tananyag igényét egyaránt kielégíti. Felépítésében fejezetről-fejezetre követi a szakkönyvtár működésének logikai sorrendjét. Foglalkozik mindenekelőtt a műszaki könyvtár fogalmi meghatározásával /könyvtár - dokumentációs iroda - információs központ/, a személyi és működési költségfeltelekkel. Gazdag fejezet tárgyalja a könyvtári tervezést, berendezéseket, a legkorszerűbb gépeket és eszközöket. Ismerteti a hagyományos /könyv és folyóirat/, és a nehezen beszerezhető, ill. korlátozottan publikált, speciális kiadványokat; a beszerzés és feldolgozás menetét; feltárási módokat, beleértve a legkorszerűbb információs visszakereső rendszereket. Kitér a könyvtári tájékoztatás kérdéseire, és behatóan elemzi a vállalati/intézeti dokumentáció fontosságát, hasznosságát, műfajait. Külön fejezetet szentel az olvasóval való foglalkozás feltételeinek, valamint a munkahelyi könyvtári légkör kialakításának.

A könyv kitűnő forrásanyag, valamennyi fejezete tulajdonképpen a bibliográfiai hivatkozások, adatközlések gazdag szintézise. Szerkesztési módszerében a szakkönyvtárügy elméleti tudnivalóit általában ismertetve, a könyvtári munka bármely vonatkozásával kapcsolatos felteleteket, eljárásokat, eszközöket és berendezéseket pedig konkrét példákkal illusztrálva, címjegyzékekre, adatokra támaszkodva tárgyalja. Mindezt teljessé teszi az egyes fejezetekhez csatolt bibliográfiai jegyzék, és a könyvet befejező appendix, amely tárgykörökre bontva egybegyűjti a szakkönyvtári tájékoztatás, dokumentáció legfontosabb segédeszközeinek /szótárak, lexikonok, bibliográfiák, referáló lapok, stb./ címjegyzékét.

A műszaki könyvtárügy irodalmának színe-javából összegyűjtött bibliográfiai hivatkozásokban, valamint a szakirodalmi tájékoztatás forrásainak jegyzékében a legfrissebb adat az 1962. évből származik. Nyilvánvalóan 1962-ig, a könyv szerkesztése lezárásának idejéig közli a berendezések, készülékek nevét, továbbá a szolgáltató vállalatok, gyártó cégek értékes címjegyzékét is. Tekintve a szakirodalom és a gépi berendezések elvülését, valamint az "ujak" bőséges megjelenését, a kitűnő kézikönyv csak újabb kiadással tud eleget tenni a korszerű szakkönyvtári igények kielégítésének.

A "Scientific and Technical Libraries..."-t az Egyesült Államok szakkönyvtárai számára írták, a könyv az ő speciális gyakorlatukból, szükségletükből indul ki; hivatkozásai zömmel hazai források; példái amerikai könyvtárak, és természetesen azok a gépi berendezések és a gyártó cégek is. A kitűnő kézikönyvet azonban éppen forrás jellege, valamint az angol nyelvterületnek a műszaki tudományokban elfoglalt jelentősége következtében nagy haszonnal forgathatja bármelyik műszaki könyvtáros.

/D.É./

